

Handläggare

Mathias Sundin

Beslut om behörighet till annan trafikhuvudman att fatta beslut om trafikplikt i Västernorrlands län

Förbundsdirektionen beslutar

att ge Region Jämtland-Härjedalen behörighet att fatta beslut om trafikplikt för busstrafik på sträckan Östersund - Örnsköldsvik utifrån 3 kap. 1§ i kollektivtrafiklagen (2010:1065)

Bakgrund

Västernorrlands och Jämtlands län bedriver sedan många år gemensam busstrafik på sträckan Östersund – Örnsköldsvik i form av linje 40. De senaste avtalsomgångarna så har Västernorrland ansvarat för avtalet och trafiken med stöd från Jämtland. Nuvarande trafikavtal är ett kort avtal som påbörjades 2020 och avslutas december 2024. Anledningen till detta avtal var att få till en synkronisering med övriga bussavtal i länet så att samordning kunde ske vid nästa upphandling. Då Din Tur har förlängt våra övriga bussavtal till 2027 så har denna synkningsmöjlighet fallit bort.

Region Jämtland Härjedalen ska upphandla trafik i Ragunda kommun med trafikstart december 2024 så de har möjlighet att synka och samordna upphandlingar för att få samordningseffekter. Under våren 2022 så initierade Jämtland diskussioner om en fortsättning på linje 40. Dessa diskussioner landade i förslaget att överlåta till Jämtland att fortsätta processen mot en ny upphandling. Detta förslag har varit uppe som informationspunkt på Din Turs direktion i maj 2022.

Myndighetens bedömning

Busstrafikering på sträckan Östersund – Örnsköldsvik fyller en viktig funktion för de mindre inlandskommuner som finns längs sträckan. Detta bekräftas av att Trafikverket medfinansierar trafiken i sin satsning på ökad tillgänglighet på landsbygden. Med pågående etableringar av regementen i Östersund och Sollefteå, planerad etablering i Långsele samt kopplingen mellan länen genom regionsjukhuset i Umeå så bedöms det finnas behov och en framtida ökad potential för linjen. Då persontrafik med tåg på sträckan Östersund – Umeå via Sollefteå troligen ligger många år framåt i tiden så är linje 40 det enda sättet att åstadkomma denna tvärgeografiska koppling.

I förslaget till nytt trafikupplägg i Västernorrland, som återfinns i det nya ännu ej beslutade trafikförsörjningsprogrammet, så är detta en relation som bör ha trafik om än på en relativt låg utbudsnivå. Bedömningen i detta ärende är därför att Västernorrland bör verka för en fortsatt trafik och därför delegera behörigheten för trafikpliktsbeslut till Region Jämtland-Härjedalen.

Den medfinansiering som idag erhålls från Trafikverket för linjen är beslutad till och med 2023. Därefter vet vi inte om det kommer vara möjligt att få medfinansiering. Trafikverket har gett indikationer att de avser förlänga satsningen men det finns inga beslut. Då linje 40 klassas som en regional linje så finansieras den idag av Region Västernorrland. Vid eventuell trafikstart i december

MISSIV

2024 så bör en ny förbundsordning vara på plats vilket då medför att detta är en linje som enligt förslaget finansieras gemensamt av kommunalförbundets samtliga medlemmar.

Beslutet att ge behörighet till Region Jämtland-Härjedalen att påbörja upphandlingsprocess innebär inte att det blir en fortsatt trafik. Processen påbörjas och länen kommer tillsammans med berörda kommuner ta fram förslag på framtida trafikupplägg som ligger till grund för den anbudsförfrågan som annonseras. När anbudena kommit in och de bägge länen utvärderat vilket anbud som är mest gynnsamt så kommer direktionen att få ta beslut om anbudet ska antas och trafikavtal ska tecknas eller ej.

Charlotta Hellhoff
Förbundsdirektör

Expedieras till:

Region Jämtland Härjedalen
Kommunalförbundets medlemmar

Bilaga:

Faktaunderlag linje 40

Handläggare

Mathias Sundin

Bilaga – faktaunderlag linje 40

Detta dokument innehåller fakta som kan användas som underlag för de beslut som gäller behörighet för trafikpliktsbeslut och uppstart av upphandlingsprocess som föreslås ges till Region Jämtland-Härjedalen.

Grundfakta

Linje 40 är en regional linje som går från Örnsköldsvik, via Sollefteå till Östersund. Linjen är cirka 250 kilometer lång och har 4 dubbelturer på vardagar samt en dubbeltur på lördag respektive söndag.

Linjen har funnits i många decennier. Under lång tid så har det varit Västernorrland som ansvarat för upphandling, hantering och uppföljning av trafik. Trafikhuvudmannen i Jämtlands län har gett Din Tur behörighet att hantera även den del av linjen som går i Jämtland.

Linjen upphandlades senast med trafikstart i december 2020 och med en avtalstid om fyra år fram till december 2024. Upphandlingen vanns av Centrala Buss i Östersund. Centrala Buss använder sig av Molunds Trafik samt Byberg & Nordin som underentreprenörer. Anledningen t



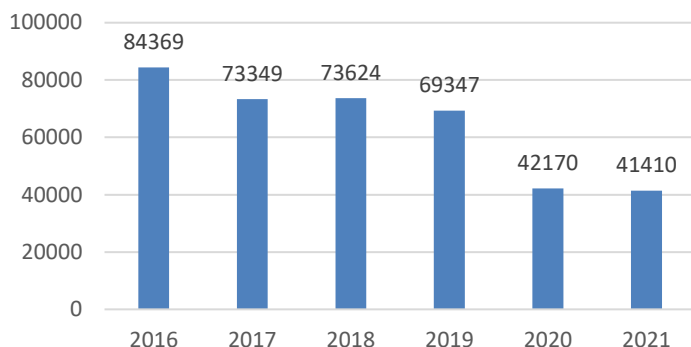
Västernorrlands och Jämtlands län delar på finansieringen av linjen baserat på produktionskilometrar. Utifrån nuvarande förbundsordning och att linje 40 klassas som regional busslinje så är det Region Västernorrland som idag står för finansieringen i Västernorrland. Linjen har medfinansiering från Trafikverket genom deras satsning Inland som syftar till ökad tillgänglighet på landsbygd och glesbygd. Detta medför att produktionskilometerkostnaden blir relativt låg.

Bilaga

Resandestatistik

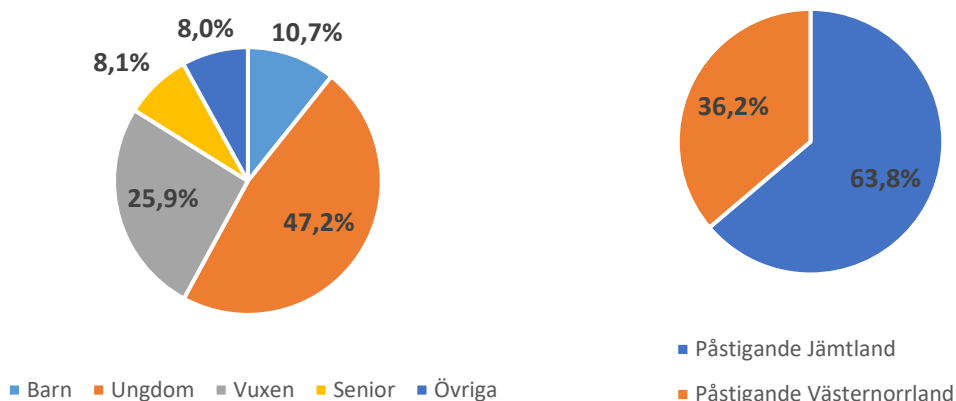
Linje 40 hade innan pandemin ett totalt resande om cirka 70.000 resor per år.

Resande per år:



Linje 40 har en något högre andel vuxna resenärer än jämförbara linjer i länet. En majoritet av resenärerna, cirka 58 procent, är dock barn och ungdomar då linjen fyller en viktig funktion för skolresor.

Resandet är större i Jämtland. Endast 36,2 procent av påstigningarna sker i Västernorrlands län. 41,6 procent av resorna sker dock i någon utsträckning i Västernorrlands län.



Kostnader & finansiering

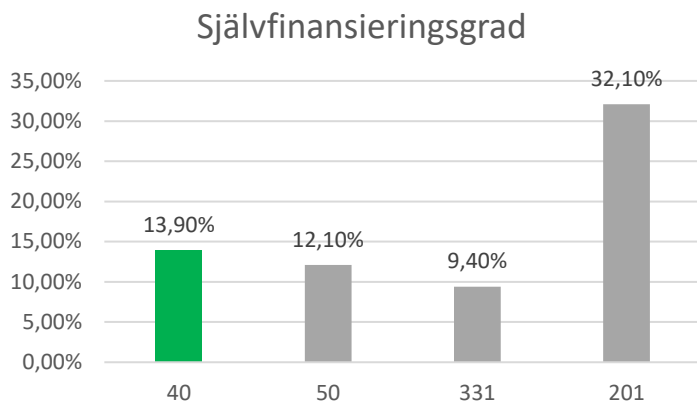
Alla siffror under denna rubrik är från 2021 som är det senaste helåret.

Linje 40 är en regional linje. Med nuvarande förbundsordning och samverkansavtal så står Region Västernorrland för nettokostnaden för den trafik som bedrivs i Västernorrlands län. I det förslag till förbundsordning som är framtaget men ännu inte antaget så kommer denna linje att finansieras i det gemensamma systemet av samtliga medlemmar.

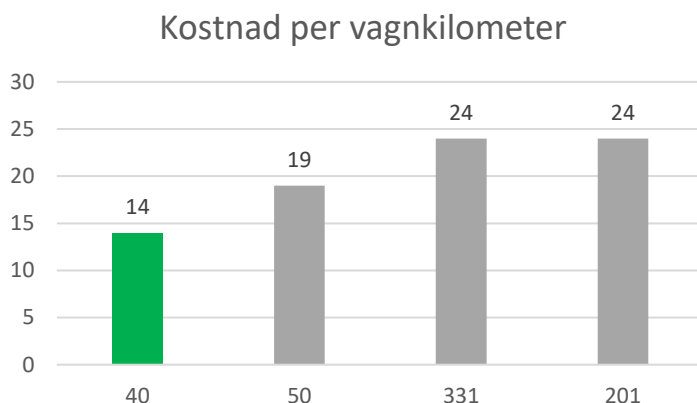
Bilaga

Linje 40 har under flera år haft medfinansiering från Trafikverket och deras satsning Samverkande Inland som syftar till ökad tillgänglighet i inlandskommuner. Medfinansieringen står för ungefär en tredjedel av nettokostnaden.

Linje 40 har en relativt låg självfinansieringsgrad om knappt 14 procent. Jämfört med andra regionala linjer i länet så hamnar dock linje 40 i mittensiktet.



I och med medfinansieringen från Trafikverket så blir nettokostnaden per kilometer låg jämfört med andra regionala linjer.



Kilometerproduktion:

- Totalt 545 803 km
- Västernorrland 247 419 km (44,46 %)
- Jämtland 298 384 km (55,54 %)

Trafikkostnad:

- Totalt 11.042.415 SEK
- Västernorrland 4.909.458 SEK (44,46 %)
- Jämtland 6.132.957 SEK (55,54 %)

Bilaga

Trafikverkets medfinansiering:

• Totalt	3.183.009 SEK	
• Västernorrland	1.400.524 SEK	(44 %)
• Jämtland	1.782.485 SEK	(56 %)

Västernorrlands kostnader:

• Region Västernorrland	2.828.675 SEK	(57,6 %)
• Trafikverket	1.400.524 SEK	(28,5 %)
• Biljettintäkter	680.259 SEK	(13,9 %)

Nettokostnad per produktionskilometer Västernorrland: 11,43 kr

Intäkt per resenär: 41,33 kr

Framtid – behov och potential

Det resande som finns på linjen idag visar att linjen fyller ett behov även om det inte är jättestort. Även det faktum att Trafikverket medfinansierar linjen tyder på att linjen är av vikt för landsbygdens utveckling. Jämtlands län vill behålla linjen och har därför tagit initiativet att ta över och driva såväl upphandling som eventuellt kommande trafikavtal.

Flera av kommunerna längs linjen arbetar hårt för att åstadkomma persontrafik med tåg på Norra stambanan och Övre Ådalsbanan. Denna trafik har ett antal utmaningar som behöver lösas innan den kan komma igång. Om den kommer igång så kommer den ändå inte att kunna ersätta majoriteten av de resor som idag sker med linje 40 på grund av annan linjesträckning och färre stationer. Däremot så kan linje 40 användas för att hantera resbehov mellan Östersund och Sollefteå/Umeå.

Att säga hur samhällsutvecklingen kommer att vara under en lång period är i princip omöjligt.

Faktorer som kan påverka linjens nyttjande är:

- Den fortsatta omställningen till ett mer hållbart samhälle som kan gynna kollektivtrafiken både i form av statliga satsningar men även i form av ett generellt ökat kollektivt resande.
- Den snabba energiomställningen i Europa som innebär stora osäkerheter kopplat till kostnadsutvecklingen för alla verksamheter däribland kollektivtrafiken. Detta kan i landsbygd slå såväl mot privatbilism som mot kollektivtrafik beroende av hur det offentliga prissätter kollektivtrafiken
- Pågående och planerade etableringar längs linjen som bör bidra till ett ökat resenärsunderlag. Regementesetableringarna i Sollefteå och Östersund liksom den planerade etableringen av en flygbränslefabrik i Långsele.

Vid en eventuell trafikstart i december 2024 så bör kommunalförbundet ha en ny förbundsordning på plats. Enligt det förslag som nu ligger så kommer linje 40 då att ingå i det gemensamt finansierade regionala kollektivtrafikupplägget. Alla medlemmar kommer då att vara med och finansiera linjen.

Plan för fortsatt process

Förutsatt att direktionen ger behörighet till Region Jämtland-Härjedalen att fatta beslut om trafikplikt samt för att påbörja upphandlingsprocess, så kommer den fortsatta processen att se ut som följer.

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Postadress:
Box 143
841 22 Ånge

Besöksadress:
Viktoriagatan 16
872 35 Kramfors

Telefon: 0690-76 40 10

Org. nr:
222000-2923

Webb/e-post:
registrator@dintur.se
www.dintur.se

Bilaga

- Dialog med berörda kommuner och Regioner höst 2022
- Framtagande av upphandlingsunderlag vinter 2022-2023
- Utskick av upphandling vår 2023
- Hantering av inkomna anbud sommar/höst 2023
- Beslut om höst 2023

Region Jämtland-Härjedalen kommer att ansvara för alla delar av processen men Din Tur kommer att delta och vara en delstyrande part i alla steg. Det slutliga beslutet om avtal och trafik kommer att behöva tas i bägge länens respektive politiska församlingar.